

VAPAAMUURARIUS: KREIKAN KIRKON VIRALLINEN KANNANOTTO VUODELTA 1933

Vapaamuurariudesta on viime vuosina keskusteltu paljon Yhdysvalloissa yleisellä tasolla, erityisesti kreikkalaisten keskuudessa. Kreikassa puolestaan aihe on noussut esille lukion uskonnonopetuksen vuoksi. Toisen vuosikurssin teoksessa, joka käsittelee vieraita uskontoja ja uusia uskonnollisia liikkeitä, on tähän asti ollut kriittinen esittely myös vapaamuurariudesta. Kreikan vapaamuurareiden esityksestä tämä kuitenkin poistettiin muutama vuosi sitten. Kreikan kirkon johtaja arkkipiispa Kristodoulos vaati viime vuonna piispainkokouksen kanssa kohdan palauttamista oppikirjaan.

Kreikan kirkko on vuonna 1933 käsitellyt laajasti kysymystä vapaamuurariudesta. Sen laatima oheistettu dokumentti on tänä vuonna nostettu uudelleen esille Yhdysvalloissa internetsivuilla. Dokumentti on käännetty englanninkielestä.

Kreikan kirkon piispat paneutuivat istunnossaan 12.10.1933 tutkimaan ja tarkastelemaan salaista kansainvälistä organisaatiota vapaamuurarijärjestöä. He kuuntelivat tarkkaan Pyhän synodin edellisessä istunnossaan asettaman neljän piispan komission aiheeseen johdattavaa selontekoa, Ateenan yliopiston teologisen tiedekunnan lausuntoa ja professori Panagiotes Bratsiotiksen näkemystä sekä ottivat myös huomioon tätä kysymystä koskevat julkaisut Kreikassa ja ulkomailla. Keskustelun jälkeen kaikki piispat hyväksyivät yksimielisesti seuraavat johtopäätökset:

Vapaamuurarius ei ole vain filantrooppinen yhdistys tai filosofinen koulu vaan mystagoginen järjestelmä. Se tuo mieleemme muinaiset pakanalliset mysteeriuskonnot ja kultit, joista se polveutuu joiden jatkumo ja uudelleensyntymä se on. Merkittävinä pidetyt opettajat eivät ainoastaan tunnusta tätä vapaamuurarilooseissaan, vaan julistavat sen ylpeästi ja vakuuttavat sanatarkasti näin: ”Vapaamuurarius on ainoa, mitä on jäänyt eloon muinaisista mysteereistä, ja sitä voidaan kutsua niiden vaalijaksi.” Vapaamuurarius on Egyptin mysteereiden suora jälkeläinen. Heidän mukaansa ”vapaamuurariloosin nöyrä työpaja ei ole vähempää kuin Intian Ceedarien luolat ja pimeys sekä pyramidien tuntemattomat syvyydet ja suurenmoisen Isiksen temppelein kryptat. Kreikkalaisissa vapaamuurarimysteereissä, joissa oli kuljettu tiedon valoisia teitä mysteerion päätuntijoiden Promitheoksen, Dionysioksen ja Orfeoksen ohjauksessa, muotoiltiin universumin ikuiset lait!”

Yhteys vapaamuurariuden ja muinaisten pakanallisten mysteerien välillä näkyy myös kaikessa siinä, mitä initiaatioissa tehdään ja esitetään. Kuten muinaisissa pakanallisten mysteerien riiteissä mysteerijumalan tekojen ja kuoleman draama toistettiin (tämän draaman toisinnossa initioitava kuolee yhdessä mysteeriuskonnon suojelijan kanssa, joka oli aina myyttinen luonnollista aurinkoa symbolisoiva henkilö ja joka kuolee talvella ja herätetään uudelleen eloon keväällä), niin tapahtuu myös kolmannen asteen initiaatioissa, vapaamuurariuden suojelijan Hirammin kuoleman toisinnossa, jossa initioitava kärsii hänen kanssaan ja tulee haavoitetuksi samoilla välineillä samoihin ruumiinosiin kuin Hiram. Erään merkittävän vapaamuurariopettajan omien sanojen mukaan Hiram on kuin Osiris, kuin Mithra ja kuin Bacchus, yksi auringon personifikaatioista.

Siten vapaamuurarius on tunnustetusti mysteeriuskonto, joka eroaa täysin kristinuskosta, on erillinen siitä ja sille vieras. Tämä näkyy kiistatta siinä tosiasiassa, että sillä on omat temppeleinsä alttareineen. Järjestön merkittävät opettajat kuvaavat niitä ”työpajoiksi, joiden historia ja pyhyys ei voi jäädä jälkeen kirkon historiasta ja pyhyydestä”, sekä hyveen ja viisauden temppeleiksi, joissa palvotaan Korkeinta Olentoa ja opetetaan totuutta. Järjestöllä on omat uskon-

nolliset seremoniansa, kuten jäseneksi ottaminen eli vapaamuurarikaste, avioliiton tunnustaminen eli vapaamuurariavioliitto, vapaamuurarimuistopalvelus, vapaamuuraritemppelin pyhittäminen jne. Sillä on omat initiaationsa, omat seremonialliset rituaalinsa, oma hierarkkinen järjestys ja tarkoin määrätty kuri. Se on fysiolaatrinen uskonto, kuten voidaan päätellä vapaamuurariagapeista, talven ja kesäpäivänseisauksen juhlinnasta niihin liittyvine uskonnollisine aterioineen ja yleisine iloisine menoineen.

On totta, että aluksi vapaamuurarius saattaa näyttää yhteen soveltuvalta kaikkien muiden uskontojen kanssa, koska se ei ole suoraan kiinnostunut siitä, mihin uskontoon sen jäsenet kuuluvat. Tämä kuitenkin selittyy sen synkretistisestä luonteesta ja todistaa, että myös tässä kohden se on muinaisten pakanamysteereiden jälkeläinen ja jatkumo, sillä nekin hyväksyivät jäsenikseen kaikkien jumalien palvelijat. Mutta kuten mysteeriuskonnot huolimatta tietystä suvaitsevaisuudesta ja vieraiden jumalien hyväksymisestä johtivat synkretismiin heikentäen ja asteittain horjuttaen luottamusta muihin uskontoihin, niin nykyään myös vapaamuurarius, joka asteittain yrittää sulkea piiriinsä koko ihmiskunnan ja lupaa antaa sille moraalisen täydellisyyden ja totuuden tuntemisen, korottaa itsensä tietynlaisen superuskonnon asemaan ja näkee kaikki uskonnot sitä vähäarvoisemmiksi tekemättä poikkeusta kristinuskonkaan kohdalla. Siten se edistää jäsenissään ajatusta, että vain vapaamuurarilooseissa tapahtuu hakkaamattoman ja tasoittamattoman kiven muovaaminen ja tasoitus. Jo se tosiasia, että vapaamuurarius luo veljestön, joka sulkee ulkopuolelleen kaikki muut veljestöt (järjestö pitää niitä ”tiedosta osattomina”, vaikka olisivat kristillisiä) viittaa selvästi pyrkimykseen olla superuskonto. Tämä tarkoittaa, että vapaamuurarivihkimyksessä kristitystä tulee muslimin, buddhalaisen tai kenen tahansa rationalistin veli samalla kun niistä kristityistä, jotka eivät kuulu vapaamuurareihin, tulee hänelle ulkopuolisia.

Toisaalta vapaamuurarius korostaessaan paljon tiedon merkitystä ja auttaessaan vapaata tutkimusta – rituaaliensa ja asetustensa mukaan – ”panematta rajaa totuuden etsinnälle” ja ennen kaikkea hyväksyessään niin kutsutun luonnollisen moraalin osoittaa olevansa jyrkässä ristiriidassa kristinuskon kanssa. Kristinuskon puolestaan korottaa uskon kaiken yläpuolelle, asettaa ihmisjärjen jumalallisen ilmoituksen osoittamiin rajoihin ja johtaa pyhyyteen armon ylikuonnollisen toiminnan kautta. Toisin sanoen kristillisuus jumalallisen ilmoituksen uskontona, jolla on järjelliset ja järjen ylittävät dogminsa ja totuutensa, panee pääpainon uskolle ja perustaa moraalijärjestelmänsä ylikuonnolliseen jumalalliseen armoon, kun taas vapaamuurarius tunnustaa ainoastaan luonnollisen totuuden ja tuo jäsentensä tietoisuuteen vain vapaan ajattelun ja rationaalisen tutkimuksen. Se perustaa moraalijärjestelmänsä pelkästään ihmisen luonnollisille voimille, ja sillä on ainoastaan luonnonmukaisia tavoitteita.

Kristinuskon ja vapaamuurariuden välillä on siten ilmiselvästi olemassa sovittamaton ristiriita. On luonnollista, että monet kristilliset tunnustuskunnat ovat ottaneet jyrkän kielteisen kannan vapaamuurariliikkeeseen. Ei ainoastaan Lännen kirkko ole arvostellut vapaamuurariliikettä useissa paavillisissa kiertokirjeissään, vaan myös luterilaiset, metodistiset ja presbyteriset yhteisöt ovat todenneet sen yhteen sovittamattomaksi kristillisyyden kanssa. Vieläkin voimakkaammin Ortodoksinen katolinen kirkko, joka omistaa kristillisen uskon aarteiden kokonaisuudessaan, on julistuksessaan kääntynyt sitä vastaan joka kerta, kun kysymys vapaamuurariudesta on nostettu esiin. Äskettäin interortodoksinen komissio, joka kokoontui Athosvuorella ja johon ottivat osaa edustajat kaikista autokefalisista ortodoksisista kirkoista, on kuvannut vapaamuurariutta ”valheelliseksi ja antikristilliseksi järjestelmäksi”.

Yllä mainitussa istunnossaan Kreikan kirkon piispat kuuntelivat huojentuneina ja hyväksyen seuraavat johtopäätökset, jotka sen puheenjohtaja hänen autuutensa Ateenan arkkipiispa Krysostomos toi esiin tutkimusten ja keskustelujen pohjalta:

Vapaamuurariutta ei voi mitenkään sovittaa yhteen kristinuskon kanssa niin kauan kuin se on salajärjestö, joka toimii ja opettaa hämäräperäisesti ja salassa sekä jumalallistaa rationalismin. Koska vapaamuurariyhteisö hyväksyy jäsenikseen kristittyjen lisäksi myös juutalaisia ja muslimeja, pappismiehillä ei ole lupa liittyä siihen. Katson, että jokainen pappi, joka tekee niin, pitää erottaa virastaan. On tarpeellista kehottaa kaikkia, jotka ovat liittyneet tähän järjestöön pohtimatta ja tutkimatta kunnolla, mitä vapaamuurariliike on, katkaisemaan kaikki yhteydet siihen, sillä uskonnoista ainoastaan kristinuskko opettaa absoluuttista totuutta ja täyttää ihmisten uskonnolliset ja eettiset tarpeet. Yksimielisesti ja yhteen ääneen me kaikki Kreikan kirkon piispat olemme kokouksessa hyväksyneet siellä sanotun ja julistamme, että kaikkien Kirkon uskollisten lasten täytyy pysyä erossa vapaamuurariliikkeestä. Meidän tulee horjumatta uskoa Herraamme Jeesukseen Kristukseen, ”jossa meillä on lunastus Hänen verensä kautta, rikkomusten anteeksisaaminen, hänen armonsa rikkauden mukaan” ja jota armoa ”hän on ylenpalttisesti antanut meille kaikkinaiseksi viisaudeksi ja ymmärrykseksi” (Ef. 1:7–8). Koska meillä myös on Hänen paljastamansa totuus, jota apostolit saarnasivat ei houkuttelevina viisauden sanoina, vaan osallisuutena jumalallisiin mysteereihin, joiden kautta pyhityimme ja pelastumme iankaikkiseen elämään, me emme saa langeta pois Kristuksen armosta osallistumalla muihin mysteereihin. Ihmisen, joka kuuluu Kristukselle, ei ole luvallista samanaikaisesti etsiä lunastusta ja eettistä täydellisyyttä Hänen ulkopuoleltaan. Näistä syistä todellinen kristillisuus on yhteen sovittamaton vapaamuurariuden kanssa.

Kaikkien, jotka ovat sekaantuneet vapaamuurarimysteereiden vihkimyksiin, täytyy sen tähden tästedes katkaista kaikki suhteensa vapaamuurarilooseihin ja niiden toimintoihin ja olla vakuuttuneita, että siten he varmuudella uudistavat yhteytensä ainoaan Herraamme ja Vapahtajaamme sen heikennyttyä tietämättömyydestä ja arvojen väärinymmärtämisestä. Kreikan kirkon piispainkokous odottaa tätä aivan erityisesti ja rakkaudella loosien jäseniltä vakuuttuneena, että suurin osa heistä on ottanut vapaamuurarivihkimyksen ymmärtämättä siirtyneensä toiseen uskontoon ja ovat päinvastoin toimineet pelkästä tietämättömyydestä tajuamatta tehneensä mitään, joka olisi vastoin heidän isiensä uskoa. Piispainkokous kehottaa Kirkon uskovaa kansaa kohtaamaan heidät myötätuntoisesti – ei missään tapauksessa vihamielisesti tai vihaten – sekä kutsuu sitä täysin sydämin rukoilemaan kanssaan kristillisessä rakkaudessa, että yksi Herra Jeesus Kristus ”tie, totuus ja elämä” (Joh. 14:6) valaisisi ja palauttaisi totuuteen ne, jotka *tietämättömyyttään* ovat joutuneet harhaan.

(Artikkeli on julkaistu alunperin Ortodoksisessa Kulttuurissa 4/2000 ja julkaistaan uudelleen lehden luvalla stilisoituna; lähde Kreikan kirkon julkilausuman osalta: http://www.orthodoxfaith.com/ecumenism_masonry_councils.html)